

תורה ומידות טובות

פרשת בהעלותך | עלון מספר 138 | כניסת שבת: 19:27 (לנוהגים 40 דק' 19:07) | יציאת שבת: גאונים: 20:19 ר"ת: 20:15

אורחות חיים

בענין האופן שבו הנחה מרן להגיע לשמחה התמידית שמחוייב בה האדם נלמד מהמעשה הבא:

בחור שעבר קשיים גדולים ושלחו אותו מהישיבה שבה הוא לומד למרן, ע"מ שישאל איך להיות שמח ומאושר תמיד.

השיב לו רבינו: "לשמוח שהוא עובד ה'!!! כל יהודי הוא עובד ה'!!! ועובד ה' צריך לשמוח!!!"

והוסיף - "בן אדם יכול לעבוד את הקב"ה בכל המצבים, אין שמחה גדולה יותר מזה. אדם יכול להיות עבד ה' ויכול לשמוח לא רק בגלל שהוא יודע שמקבל עוה"ב כל כך על עבודתו, אלא גם מעצם הדבר שזוכה להיות עבד -

שהרי אם יגידו לאחד 'תהיה קרוב למלך' וודאי שישמח מאוד כאן בעוה"ז, אדם, כל אדם יכול להיות שמח בזה שהוא יכול להיות עבד של הקב"ה, זה הדבר הכי גדול שיש ובה תוכל להיות שמח".

יש לציין שהיה המשך לדברים... מפני קשייו הרבים עדיין היה קשה לבחור לקבל זאת ושאל, אם מה שאני כעובד ה' זה הנקודה שבוחר בי, הרי גם בחר בעוד אנשים חוץ ממני?!

ענה מרן: גם מבחינת כלל ישראל, וגם מהבחינה הפרטית. מהבחינה הכללית, אנו אומרים בתפילה 'אתה בחרתנו מכל העמים', זו הבחינה שהקב"ה רומם אותנו, בזה אנו שמחים כולנו, ובפרט מה שזוכה ללמוד תורה [לרכוש דבר נצחי בזה העולם החולף].

ולבחינה הפרטית, מה נפק"מ לאדם שבחרו גם בעוד אחד הרי סוף סוף בחרו בו. (מזקנים לתכונן - פורים)

מענייני הפרשה

מאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרוחה מקשה היא (ומלכז' ה, ז). ולכאורה קשה, מדוע לא הקדימה התורה את מעשה המנורה כיצד היתה, ואח"כ תאמר לו "בהעלותך את הנרות"? ועוד קשה, והרי כבר נאמר בפרשת תרומה (שמות כה, לא) ענין עשיית המנורה כיצד נעשתה, ומדוע חוזרת התורה לומר לנו זאת שוב, כיצד היתה עשויה המנורה?

אך לפי מה שכתבנו לעיל יובן, שהקב"ה פייס את אהרן במעשה המנורה, ולזה התורה באה להדגיש שוב, שלא נחשוב שענין המנורה הוא דבר קל, אלא "מעשה המנורה מקשה", שנעשית בקושי גדול. שהרי משה רבינו נתקשה בה, עד שנעשית ע"י הקב"ה. וכמו שנאמר: "מקשה תיעשה המנורה", אמר לו הקב"ה קח את גוש הזהב, זרוק לאש והמנורה תיעשה מאליה. ועי"ז, לא יהיה קל בעיניך הדלקתה.

ולכאורה קשה, מדוע דוקא במנורה הקב"ה אמר שתיעשה מקשה פי' חתיכה אחת, דבר שבשר ודם אינו יכול לעשותו, עד שהוצרך הקב"ה לעשותו, ולא צויה שיעשו את המנורה בידי אדם חוליות חוליות, ויחברו אותה?

אלא נראה להסביר בסיעתא דשמיא, דהמנורה היא סמל התורה, כמו שכתוב (משלי ו, ג): "כי נר מצוה ותורה אור", ודרשו חז"ל במסכת שבת (נכ), שעל ידי הדלקת נרות שבת וחנוכה, זוכים לתורה אור. וכן אמרו חז"ל במסכת בבא בתרא (נכ): הרוצה להחכים בחכמת התורה ידרים, והרוצה להעשיר יצפין. וסימנן, מנורה בדרום ושולחן בצפון. רואים שהרמז הגדול של התורה, נמצא בתורה.

ועל פי זה מובן, שזה שבא הקב"ה לרמוז לעם ישראל, וללמדנו שאת סמל התורה שהיא המנורה, אי אפשר לקיימה, אלא אם כן כולם יהיו מקשה אחת, שכל ישראל יהיו כגוף אחד.

לכן ציוה הקב"ה לעשות את המנורה כגוף אחד, שבלעדי זה אי אפשר לקבל את התורה - וכדאיתא בחז"ל (כלה רכמי פקח ח ויק"ר ט, ט), אתה מוצא בכל ארבעים ושתיים המסעות של עם ישראל כתיב, ויסעו ויחוננו, שלא היה ביניהם אחדות, אבל כשהגיעו למדבר סיני כתיב (שמות יט, ז): "ויחן שם ישראל כנגד ההר", כולם, כגוף אחד, אמר הקב"ה כעת היתה הגיע הזמן שאני אתן את התורה, ובפשטות הסיבה היא

שהרי הקב"ה נתן לעם ישראל תרי"ג מצוות וביקש מהם שיקיימו את כל התרי"ג מצוות, וזה דבר בלתי אפשרי לקיים את כל התרי"ג מצוות, מכיוון שישנם הרבה מצוות שנוהגים רק בכהנים, וישנם מצוות שנוהגים רק בלויים. וכן מצוות פדיון הבן, נוהג רק במי שנולד לו בן זכר בתחילה, א"כ אין הקב"ה דורש שנקיים את כל תרי"ג המצוות, אלא על ידי שעם ישראל כולם כגוף אחד וערבים זה לזה, נמצא שכאשר כל אחד מעם ישראל עושה מצוה, נחשב כאילו כל אחד מעם ישראל קיים את אותה מצוה.

לכן אמר הקב"ה על אף שקשה מאוד לעשות את המנורה מגוש אחד על ידי בשר ודם, עדיף שאני אעשה אותה מקשה אחת, כדי שעם ישראל ילמדו מהמנורה שהיא סמל התורה, שיעשו כולם כגוף אחד.

וכן אנו אומרים (בתפילות הימים הנוראים): ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, כי בלעדי אגודה אחת, אי אפשר לעשות את רצון הקב"ה בלב שלם.

עוד רמז כאן אומרו בהעלותך ולא בהדליקך, ללמד שתהא השלהבת עולה מאליה. בא לרמז על עסק התורה, כשאדם עוסק בתורה, צריך שיהיה בהתלהבות, כמו שלהבת עולה. ואפשר לרמז את זה גם בדברי הגמרא במסכת שבת (נכ), שאומרת הדלקה עושה מצוה. דהיינו, אדם שמדליק את הנרות, צריך בשעת ההדלקה לעשות את המצוה, אבל אם הדליקה במקום לא טוב ואח"כ הניחה במקום טוב, לא יצא ידי חובתו, אלא צריך לחזור להדליקה מתחילה.

וזהו הרמז, אם אדם מתחיל ללמוד את התורה ברפיון, זה אינו טוב, אלא צריך בהעלותך, להתעלות בתורה, וזה על ידי שתהיה אש ושללהבת התורה עולה, וכמו שכתוב (ירמיה לא, כט): "הלא כה דברי כאש נאום ה'".

ויהי רצון שהקב"ה יעזרנו להתעלות וללמוד תורה כיאות, אנו וזרענו וזרע זרענו, עד סוף כל הדורות כולם. ואנו מבקשים ע"ז בכל יום ויום, "ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". וכן אדם הרוצה שיערבו עליו דברי תורה, ילמד בהתלהבות, ואז בודאי יהיו דברי תורה ערבים עליו.

אנו מתעתדים להוציא לאור ספר שז"ת מדהים של מורנו

הרב הגאון הגדול ר' יעקב נסים עטייה שליט"א

לכל המעוניין לסייע ולהקדיש להצלחה רפואה ולהבדיל לע"נ נא ליצור קשר בטלפון: 054-8416719

דעת גדולי רבותינו

היפך אותיות צ"ס. **תשובה**, דברים אלו אינם נמסרים ביד שליח ואנחנו ניתן דעת בלב יהודה להבין אותם.

ושליחות זה היתה ביום א' כ"ד אדר ב' של שנת התרפ"א. ובליל ב' כ"ה אדר הנזכר בעוד שהיה הרוח עומד ושואל לפני הבית דין אני הייתי מעיין באותה סוגייה ומחזר עליה כמה פעמים עד שעה הרביעית מן הלילה. ובשעה ד' פתאום עלה במחשבתי פירוש הגון וישר והוא הפירוש שכתבתי בענייני בספרי הנקרא בית לחם יהודה יעו"ש בד"ה וכבר נתבאר לעיל וכו'.

ואחר כך בבוא הרוח ביום אצלי להחזיר לי תשובת השאלות כאשר כתבתם למעלה. שאלתי אותו באיזה שעה מן הלילה היו שאלות ותשובות וא"ל שהיו בשעה רביעית מן הלילה. וא"כ לפי"ז נמצא כי בשעה שאמרו הבי"ד אנחנו ניתן דעת ליהודה להבין אותם. באותה שעה עצמה הם נתנו לי בינה להבין כוונת הרב ז"ל.

אחרי הדברים האלה אשר נשתדלתי עם הרוח לתקנו וקרוב היה לצאת מאחותו לא עצר את עצמו מלטמא אותה.

והלך בלילה ועבר עבירה חמורה ופרחו ממנו כל המלבושים והתחיל שער ראשו לצמח כאשר גולח. והתחיל ביום לדבר איתי קשות.

ושאלתי את פי יוסף פקידו שעל מה חזר הרוח לסורו הרע. ואמר לי כי עבר אתמול עבירה.... וטבלתי והתחלתי ליחד לו היחודים כמו חמשים פעמים תכופים זה אחר זה עד שלא נשאר בי כח ליחד עוד. וגם הרוח נצטער הרבה עד שלא היה יכול לסבול עוד והיה צועק מרוב כאב ולא הייתי משגיח עליו. (ממך 'הרוחות מספרות' להגה"ק ר' יאקב פתיאל ז"וק"ט)

(שאלה א) אם גזרו הבי"ד על הרוח להיות בכף הקלע כך וכך שנים. ואני מתקן את הרוח ע"י היחודים ועי"כ מתבטלות גזרת הבי"ד מעליו. האם ירע בעיני הבי"ד כי הייתי גורם לבטל את מה שגזרו. **תשובה**. אין כוונת הבי"ד להנמק מעושה רע, רק כוונתם לנקות את הכתמים שנעשו מסיבת העונות בהנר"ן (נפש רוח נשמה) שלו כדי להכניסו לג"ע. והם יודעים את הכתמים כמה שנים צריך ובאיזה מין עונש יתנקו ויטהרו. ואם אתה מטער ומנקה אותם בזמן מועט, מה אכפת להם לביה"ד. [אח"כ ראיתי שכן הוא הוא בזוהר בראשית דף מ"ה ריש ע"ב וז"ל קוב"ה גזיר ואיהו מבטל סלקא דעתך דאיהו מקטרג א במריה לא הכי וכו' יעו"ש].

(שאלה ב) אם אדם נכנס בו רוח וביום השבת הוא מצער אותו האם מותר לי ליחד לו יחודים ואין בזה משום בורר את הקליפה מן הרוח שהיא חלק אלוה ממעל. **תשובה**, אם הוא, מצטער מותר.

(שאלה ג) בענין התענית של ל"ז שעות של שנת העיבור הנוכחית הנזכרת באמת ליעקב דקי"ז ע"ב האם אמת הוא שיעלה לו במקום ת' תעניות. **תשובה**, אין רשות להודיע. אבל תאמר לציבור שישארו בתעניתם עד עבור חצי שעה וחמשה דקים מזמן המולד (נ"ל לפי שעיקר המולד הוא על חשבון ארץ ישראל ולא על עיר בבל ויש הפרש בין בבל לא"י חצי שעה וה' דקים, ולכן אמרו הבי"ד שישארו בני בבל בתעניתם עד זמן המולד של ארץ ישראל).

(שאלה ד) היא עמ"ש בספר עץ חיים בפרק א' דשער כ"ה אם כן יהיה הסדר מצ"ל שהם חכמה דעת בינה וכו' יעו"ש. שאין יהיה הסדר מצ"ל

שאלות מבי"ד של מעלה: אמרתי לרוח הן עכשיו זכית תהלות לאל ללבוש מחלצות ונעשית אדם מכובד. בא ואשלחך לב"ד הגדול שברקיע לישאלו מבי"ד דברים שאני מסתפק בהם.

אמר לי מתירא אני שמא יענישו אותי. אמרתי לו בודאי לא יענישו כי אתה הולך בשליחותי.

אמר לי אי אפשר לי ללכת שמה כי שומר הפתח לא יניח אותי ליכנס. אמרתי לו בוא לפני השומר ואמור לו אני שלוח מאת יהודה לישאלו דברים מפי הבי"ד האם יש רשות ליכנס?!

אמר הרוח זה אפשר להיות. ואני נתתי את סדר הכניסה ואת השאלות שמתו בפיו כמו שנבאר בסמוך. ועלה הרוח בתחלת הלילה לבי"ד ונגש אצל שומר הפתח לשאלו רשות ליכנס.

והשומר אמר לו חכה פה עד שאלך ואשאל את פי בי"ד אם אניחך ליכנס. והשומר שאל לביה"ד וביה"ד אמרו לו יכנס. ונכנס הרוח והשתחוה מלא קומתו לארץ וחזר ועמד ואמר הנה עתה אני משתחוה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה במקום יהודה כי כן הוא ציוה עלי וכאשר אמר שהוא משתחוה לקב"ה אז קמו ועמדו הבי"ד על עמדם בעת השתחוות הרוח לפני הקב"ה. וירד אור מלמעלה עד מקום הבי"ד להורות כי נתקבלה אותה ההשתחוויה.

ואח"כ חזר הרוח והשתחוה למשיח במקומי. וחזר והשתחוה פעם ג' לסופר בי"ד במקומי. וסופר הבי"ד הוא הנקרא ספריאל והוא ממונה על כל הבתי דנים והוא החותם על כל פסקי דינים ועל כל הדברים הנעשים בעולם. וכל זמן שלא חתם אין אותו דבר יוצא לפועל.

ועוד חזר והשתחוה להבי"ד עצמם במקומי. ואח"כ קראו הבי"ד לרוח ונגש אצל השולחן ושאל שאלות אלו:

סיפור לשבת - הגר"מ לוי זצוק"ל... חשבון הנפש

לפני שיצאתי לא התאפקתי ושאלתי "כבוד הרב, שתים הם הרובצות על ליבי, האחת עתה נוכחתי לדעת עד כמה חסר לי בלימוד. לא די לי בשיעור יחיד זה. והשניה, אתמול אמר לי הרב שזמנו יקר, ודחה הפצרותי ל"שיעור פרטי", ואני תמה במה זכיתי?!"

תשובת רבינו היתה מדהימה: "אתמול לפני שהלכתי לישון חשתי כאבים פתאומיים בחזה. קמתי בבוקר כשאני חש חולשה גדולה. מיד פשפשתי ומשמשתי במעשי, ערכתי חשבון הנפש, על מה ולמה באו אלי לפתע יסורים אלו. והנה נזכרתי שיהודי פנה אלי בבקשה ללמוד תורה ודחיתיו. הרהרתי, שהרי כל סיבת הבריאות שיש לי מה', מתנה היא על מנת ללמוד וללמד, וכשאני עושה זאת למה אקבל בריאות. מיד קבלתי על עצמי ליצור עימן קשר וברוך ה' הוטב לי..."

התרגשתי מאוד מתשובתו של רבנו, ואמרתי לו "מעתה, לא אעזוב את כבודו, באשר תלך אלך, ובלבד שאמשיך ללמוד בדרך שהנחתי הרב היום..." (ממך 'האיש משה' על הגי' משה לוי ז"וק"ט)

מן הצד השני השתררה שתיקה. משה מקס נדהם "משה לוי?!" הייתכן שזהו אותו אברך מופלא שהכיר אתמול?! הרי הלה הסביר לו בהתנצלות שזמנו יקר.

המשיך משה ומספר, מובן שהגעתי אליו במרוצה ובשמחה גדולה. נכנסתי לחדר הלימוד שלו, והוא פונה אלי "מה תרצה ללמוד?!" עניתי במבוכה "גמרא".

נתן לי הרב גמרא ואמר לי "קרא!". התחלתי לקרוא ולהסביר כמיטב הבנתי דאז. רבנו הפסיקני לאחר דקות ספורות. החל להסביר לי בסבלנות כיצד לומדים: "לשון הגמ' כתובה על פי כללים מסויימים, יש לקרא להסביר אך ורק ע"פ אותם כללים".

כאן החל הרב להרצות לי בשפה ברורה ובמתק לשון את הגמרא, אותה גמרא שקראתי רק לפני כמה דקות. לפתע קבלו הדברים משמעות אחרת, הרגשתי חלישות הדעת גמורה, "איני יודע כלל ללמוד", נשביתי בקסם לשונו, ולא חשתי כלל בזמן הרב שחלף, תם השיעור.

סיפר הרב אביגדור מאדאר שליט"א בכל פעם שלא הרגיש טוב, היה תולה רבינו הדבר בחטא. אחד הסיפורים המופלאים לפנינו:

מספר בהתרגשות ר' משה מקס, לאחר השיעור שמסר רבינו בשיכון ה' אזרתי אומץ ופניתי אליו ביחידות, בקשתי שידריך אותי כיצד ללמוד. חשתי כילד קטן המתחטא בפני אביו. הרב שאלני לשמי, האיר לי פנים, אך ענה "צר לי ידידי, אך אין באפשרותי למסור שיעורים פרטיים, זמני יקר מאוד ועלי להספיק כה רבות..."

הפצרותי בו מאוד, ואז הציע שאנסה לבוא לשיעוריו האחרים, אולי לישיבה. וניחמני שבעזרת ה' אם אתמיד אצליח ללמוד כיצד ללמוד. שוב חזר והתנצל שאינו יכול להקדיש מזמנו להדריכני בפרטיות...

כאן יכול היה הסיפור להסתיים, אלא שלמחרת היום בשעות אחה"צ הטלפון בבית ר' משה מקס צלצל: "שלום, משה מקס, מדבר משה לוי... את רוצה עכשיו לבוא אלי ללמוד?!"

מעיינו המשפט

נזאת הגאון הגדול אב"ד בד"צ "זרע אמת" ואב"ד "יורה דעה" מורנו הרב נסים יעקב עטייה שליט"א

אבודה ממנו ומצויה אצל כל אדם לא נתייש ומרדף אחריה אסורה, עכ"ל.

א"כ נראה מדבריו שבאבודה ממנו לבד ולא מכל אדם מועיל גילוי דעתא או אמירת הבעלים שאינם מתיישים וכמ"ש. עוד כתב שם הרשב"א (נ"מ לא): וז"ל: וזוהו של ים מסתברא בדפקר גמור הו אופאילו מרדף אחריה ואפילו שאומר בפירוש אני לא מתיישא אפילו הכי מותר דרחמנא אפקריה, עכ"ל.

ומשמע מדבריו שבשאר אבידה אם אמר בפירוש "איני מתיישא", על המוצא להחזיר לו. וכן הסכים הר"ן (ס"ט) לדברי הרשב"א שדוקא שבזוטו של ים אמרו שבטלה דעתו והרי אלו שלו, משא"כ בשאר אבידה, דבעלמא אמרין מסתמא מתיישא, אם אמר שאינו מתיישא מועיל גילוי דעתו וצריך להחזיר לו. וזהו הוכחתו של הדברי משפט. אמנם לפי"ד הדרושה שכתבנו לעיל, אפשר לדחות ולומר שדוקא אם עומד במקום ורואה שנפל ואומר שלא מתיישא מועיל גילוי דעת, אבל אם נפלה לפני כן ובשעת האבידה לא ידע, אע"פ שכשנודע לו אומר שאינו מתיישא לא מועיל גילוי דעתו, א"כ לכאורה אין ראייה מדברי הרשב"א והר"ן וכן מבואר בפסקי הרי"ד (נ"מ לא): חילוק זה.

עוד כתבו הפוסקים, שיתכן אפילו לסברת תרומת הכרי ודברי משפט שמועיל גילוי דעת, היינו דוקא שעושה פעולה, כגון עומד וצווח שזה שלו, אבל בניד"ד שתלה מודעה, אין זו פעולה חזקה, משום שיתכן שבאמת שהוא כבר התיישא, ורק מנסה להשיג את האבידה ע"י תליית מודעה, וסובר אולי ימצאנו, ולכן אין חובה להחזיר לו.

ועוד אפשר לומר, שאפילו לדברי התרומת הכרי ודברי משפט שמועיל גילוי דעת שאינו מתיישא וחייב המוצא להחזירה, היינו דוקא ברוב גיים ויש בו סימן, אבל באבידה שאין בה סימן, אין חייב להחזירה, וכמבואר בשו"ע (ח"מ סימן קס"ב סי"ג) שהמוצא מעות אין חייב להחזיר אם אין סימן מובהק במטבעות. ואפילו אם שמו של האובד כתוב עליה. וכמו שהסביר שם הסמ"ע (סקל"ח) בשם הרמב"ן, שהטעם הוא, שחוששין שמא הוציאה מידו ומסרה לאחר ונפל מהאחר. וא"כ גם בניד"ד יתכן ששטר זה נפל מאדם אחר. אמנם עדיין אפשר לחלק ולומר, שאם הוא מפרסם שאבד לו סכום כסף באיזור זה אבל אינו מצוין על מקום מסויים שבו נאבד, שייך לומר סברא זו "שמא מאחר נכל", אבל אם מצוין על מקום מסויים שנפל ממנו, בכה"ג לא תולים לומר שמא מאחר נכל, שלא מצוי שנים יאבדו חפץ באתו מקום, וכמו שבמבואר בתוספות (נ"מ כז: ב"ד"ה לוי לילכל) וכן מבואר בדברי הפרישה (ח"מ סי' קנ"ט סק"א), עיי"ש.

היוצא מכל האמור להלכה: מי שמצא שטר של 200 ₪ בבית כנסת או בבית מדרש, ושוב ראה המוצא שאדם תלה פתק בבית כנסת שמבקש מאת המוצא שטר זה להחזירו, הנה מעיקר הדין יכול המוצא לקחתה, מכיון שישנם הרבה פוסקים דס"ל שמאחר שחז"ל קבעו שמסתמא אדם מתיישא, לא מועיל גילוי דעת שאינו מתיישא. ועוד שתליית מודעה שאבדה לו אינו גילוי דעת מספיק שאינו מתיישא, שיתכן שהתיישא ומנסה בכל זאת שיחזרו כספו אליו. ועוד שאין האובד מצביע על מקום מדוייק שאבד לו השטר, ויתכן שנפל לאדם אחר.

אבל אם מצביע על מקום מסויים, נראה שצריך להחזיר וכמ"ש התוס' (נ"מ כז:) ובפרישה (ח"מ סי' קנ"ט סק"א) **שלא מצוי ששני בני אדם יאבדו אותו חפץ באותו מקום, ולכן נראה שבכה"ג לפנים משורת הדין, על המוצא להחזיר. ויהי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא בבריאות איתנה ונהורא מעליא אכי"ר.**

אדם שמצא שטר כסף בבית כנסת וראה חזקתו של מאבד שטר כזה, האם מחוייב להחזיר מחמת שלא נתיישא הבעלים?!

אמנם בתרומת הכרי (סי' קנ"ט) וכן בדברי משפט (ס"ט) חלקו עליו וכתבו שמאחר שכל הטעם שברוב גוים הרי אלו שלו הוא משום שהאובד מתיישא, א"כ באופן זה שהתברר שהבעלים לא נתיישא, אדרבה טרחו בהצלתה, חייב המוצא להחזירה.

אמנם אפילו שמדברי התרומת הכרי ודברי משפט נראה שחשבו את דברי הצמח צדק כסברא יחידאה שלא מצאנו לו חבר, אכן מצאנו שנים מגדולי האחרונים שכתבו כדבריו, שברוב גוים הרי הוא שלו אע"פ שהבעלים צווחים שאינם מתיישאים, שמאחר שסתם בני אדם מתיישאים ברוב גוים, בטלה דעתו של זה שצווח שאינו מתיישא. והוא הסבר הדרושה על הטור בהסברו

את דברי הרא"ש (נפסק ד' דנ"מ). וכן המהר"ם ש"ף (נ"מ כז): שהביא ג"כ את דברי הרא"ש הנ"ל שמש"כ בברייתא מפני שמתיישאים זה חוזר רק על רבים מצויים שם. והקשה על זה מהא דאמרין בהא דשוקא דגלדאי דנעשה צווחו על ביתו שנפל, ותיירץ שני תירוצים:

תירוץ ראשון: שמש"כ ברא"ש שאם אין מתיישאים צריך להחזיר, מדובר לפנים משורת הדין. עוד תירץ שני: שבדברי הרא"ש שאם אינם מתיישאים צריך להחזיר הוא דוקא כשהרבים מצויים שם הם רוב ישראל ובדבר שיש בו סימן אבל ברוב גוים אפילו עומד צווח שאינו מתיישא הרי אלו שלו. ובפסטים כוונתו נראה ששה"ש דבר שאין בו סימן דינו כרוב גוים מכיון שיש כאן סיבה ליאוש כמו ברוב גוים רק ברוב ישראל ויש בו סימן שבזה חידש ר"ש בן אלעזר דהרי אלו שלו שהבעלים מתיישאים וידה ר"ש בן אלעזר שאם צווח שאינו מתיישא לא חשיב יאוש.

והנה בניד"ד שהאובד גילה דעתו מי שנודע לו שאבד לו סכום הכסף שאינו מתיישא ממנו, ותלה מודעה שמבקש ממי שמצא סכום הכסף יחזיר לו, לכאורה לדעת הצמח צדק מאחר שחז"ל שיערו שמן הסתם דבר שאין בו סימן מתיישא ממנו האובד כשנודע לו, אף בזה שגילה דעתו שאינו מתיישא, בטלה דעתו וזה נקרא יאוש, ואין המוצא צריך להשיב לו. ואע"פ שתרומת הכרי ודברי משפט שהם בתראי להצמח צדק כתבו לדחות סברתו, ודעתם שאפילו במקום שמאדמהו חז"ל ליאוש אם גילה דעתו שאינו מתיישא חייב המוצא להשיב, מ"מ מוכח מדבריהם שראו את דברי הצמח צדק כסברא יחידאה. אמנם לפמש"כ שגם הדרושה ומהר"ם ש"ף דעתם כן, יתכן לומר שאילו ראו התרומת הכרי ודברי משפט דבריהם לא היו דוחים לדינא את דעת הצמח צדק.

ועיין בדברי משפט, שהוכיח סברתו שמועיל גילוי דעת מהאובד שאינו מתיישא מדברי הרשב"א (נ"מ כז:): בסוגיא של יאוש שלא מדעת אי הוי יאוש או לאו, והוכיחו ממה שבזוטו של ים הצריכו בברייתא ללימוד מיוחד ש"הרי אלו שלו", יצאה זו שאבדה ממנו ומכל אדם. ולכאורה קשה מדוע לא הותר מצד דין יאוש שהבעלים מתיישאים מן הסתם בזוטו של ים, אלא משמע מזה שבאופן שלא ידע האובד שנפלה ממנו האבידה דהו"ל יאוש שלא מדעת, אינו נותר מדין יאוש, וצריך למיעוטי האבודה מכל אדם. והקשה הרשב"א וז"ל: ואכתי קשה לי קצת לדמאי ה"ק רחמנא אבודה ממנו ומכל אדם מותרת בכל ענין ודמאי מרדפין אחריה ואומר שאינו מתיישאין הא

שאלה: מי שמצא בבית כנסת או בבית המדרש שטר כסף של 200 ₪ והנה כאשר הוא יוצא מביהמ"נ או מביהמ"ד, רואה פתק שכתוב בו "מי שמצא שטר של 200 ₪ מתבקש להחזירו למאבד". המוצא רוצה לקחת את הכסף לעצמו, מכיון שאין בכסף סימן, ומצא אותו במקום ציבורי, האם נאמר שיכול לקחת לעצמו כדון מצא מעות וכל דבר שאין בו סימן ש"הרי אלו שלו", או נאמר שמכיון שראה פתק שמי מצא סכום של 200 ₪ מתבקש להחזירו למאבד, הרי"ז מוכיח שלא נתיישא הבעלים ממנו וחייב להחזירו?!

תשובה: מקור דין זה בגמ' (נ"מ פקק אלו מליאות כ"ה) וז"ל: וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: המציל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הברדלס, ומן זוטו של ים ומשלוליתו של נהר, המוצא בסרטיא ופלטיא גדולה, ובכל מקום שהרבים מצויים שם - הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתיישאין מן ע"כ.

וכתב הרא"ש (פ"ב ס"ו) האי מתיישאין אסרטיא ופלטיא ורבים מצויין שם קאי אבל אינן אפי' עומד וצווח נעשה צווחו על ביתו שנפל, וכתב בפלפולא חריפתא (ס"ט, סק"א) האי מתיישאין אסרטיא ופלטיא קאי. משמע דאילו צוח חייב להחזיר ותימה מדלקמן גבי שוקא דגלדאי וצ"ע:

והנה הדרושה (ח"מ סי' קנ"ט ע"ד הטור כס"ג) כתב דברבים מצויים שם דאמרין הרי אלו שלו הוא דוקא כשיש לתלות שנתיישא אבל אם ראינו שלא נתיישא לא אומרים שזה שלו. והקשה מהסוגיא בדף כז: דבר נחמן אמר במציאה דשוקא דגלדאי דהו"ל רוב כנענים שאפילו צווח האובד נעשה צווחו על ביתו שנפל, וזהו קושייתו של הפלפולא חריפתא שנשאר בצ"ע. ותיירץ הדרושה דהא דכתב הרא"ש שברבים מצויים שם אינו שלו אלא בנתיישא, כוונתו שעד כאן לא אמרו במקום שרובם גוים הרי אלו שלו, אלא כשנפלה מיד האובד בלי ידיעתו, ולאפוקי אם תיכף כשנפלה האבידה מיד בעליה והגביה, ולולי שקדם והגביה יתכן שגם זה שנפל ממנו היה מגביה, וכה"ג לא נתיישא הבעלים (אבל במציל מחזוטו של ים ומן הארי וכדו' בזה אפילו תיכף ומיד שחטפו הארי בא זה והצילו הרי אלו שלו, ואין האובד יכול לומר שגם הוא היה מציל) ומה שאמרו דהוה צווחו על ביתו שנפל, מיירי כשהגביה אחר שעת האבידה ולא בשעת האבידה עצמה, עכת"ד הפרישה עיי"ש.

יוצא לנו מדברי הדרושה שהוכיח ממה שא"ר נחמן באבידה במקום שרוב גוים נעשה צווחו על ביתו שנפל, שאם בשעת האבידה לא ידע שנפל ממנו, אומרים שבדמאי נתיישא ולא מועיל מה שצווח. ומש"כ הרא"ש דדוקא אם נתיישא, בא למעט שדוקא באופן שלא ידע בשעת הנפילה, הו"ל יאוש בכל ענין, לאפוקי אם תיכף בנפילת האבידה הקדים אחר להגביה וגם בעליה אפשר שהיה מגביה, דבכה"ג לא הוי של מוצאו. הרי שאם לא ידע הבעלים בנפילתה וכשנודע לו צווח מיד, לא מהני ולא מידי. ורק אם בשעת הנפילה רצה להגביה ובה אחר והקדימו, לא הוי יאוש. זהו דעת הדרושה. ומצאתי בשו"ת צמח צדק (סי' פ"ט) שהולך בשיטת הדרושה, שדן שם באחד שמצא אבידה במקום שרוב העובדים שם גוים, והאובד הביא עדים שהיה טורח כל הזמן בחיפוש האבידה ולא התיישא. וכתב, שאע"פ אין המוצא חייב להחזירה לבעלים, כדאמרין בגמ' (מס' נ"מ כז:): והלא עומד וצווח. נעשה כמי שצווח על ביתו שנפל ע"כ. ומזה למד לדינא שאפילו אם האובד עומד וצווח, כל הזמן שאינו מתיישא בטלה דעתו והוי יאוש, וזהו כעין מש"כ הדרושה בהסבר הטור.

נקודות אור | סיפורים של תיקון מיזות | אנשים שחזרו לכור נחצבתם | וחיזוק לאלו שעדיין...

"אתה שומע", המשיכה האשה, הוא קיבל דו"ח של 250 ₪ וגם זה אחרי הרבה רחמים וויתורים והתחשבות מצד השוטר.

תוך שאני בולע את רוקי ומחזיר למול אשתי חשבתי לעצמי "אני אשם בכל, יכולתי לקחת אני את הילדים שלו לת"ת והכל היה נראה אחרת, הנה זו תוצאה של מיזות רעות". "אוי ואבוי" פלטתי כלאחר יד, לא מספיק לו המסכן הזה המצב שלו, זה מה שהיה חסר לו עכשיו - דו"ח של 250 ₪!?

"חכה חכה תשמע עד הסוף" עוררה אותי אשתי מהרהורי. בגלל כל העיכוב הזה גם איחר כמונבן לעבודה. ובעל הבית שאל את אחד העובדים "תגיד לי מה קורה עם פלוני לא הגיע היום לעבודה?"

העובד השיב לו "אני חושב שראיתי אותו עם איזה שוטר תנועה בדרך רושם לו דו"ח, אבל נראה לי שהוא צריך להגיע".

כשהגיע הבחור שלנו לעבודה חפוי ראש, גם יום שישי - יום קצר, גם אחרתי לעבודה, גם צריך לעשות קניות לשבת, ובנוסף, דו"ח של מאתיים המשיקים שקל, זה גרם לו קצת לאבד את שיווי המשקל. אולם לא לזמן רב

...מיד כשראהו בעל העסק ניגש אליו ותחב לו לכיסו 600 ₪ "זה בשביל הדו"ח של המשטרה" אמר בחיוך גדול.

עכשיו כבר הבנתי הכל סיים הת"ח את ספורו...

תוך כדי כך הבחנתי שילדיו עדיין נמצאים בבית ולא הלכו עדיין לתלמוד תורה. שאלתי "ילדים, אתם לא הולכים היום לת"ת?!" והם השיבו לי "אנחנו הולכים, אבל אבא לוקח אותנו באוטו". "ואיפה אבא?!" שאלתי. הילדים ענו במקלה "אבא עוד לא חזר מהתפילה". נופפתי להם לשלום וירדתי בחזרה לרכבי.

תוך כדי שאני מתרחק מהשכונה התחלתי להרהר בלבי - למה לא הצעתי להם לבוא איתי?! גם לגמול חסד עם אותו ידיד כדי שלא יאחר לעבודה, ומה גם בפרט שהת"ת בדיוק על הדרך שלי כך שזה הנהנה וזה אינו חסר. יצר הטוב החל לייסר את מצפוני

"נו תעשה פ'רס'ה ותחזור לקחתם!!!"

אין לי מושג איזה חכמה גרם לי שאמשיך להתרחק מהמקום ממש כאילו בכוונה ובהתעלמות אי רצונית.

בערב אשתי אומרת לי "שמעת מה קרה למשפחת י?!" השבתי בשלילה, ואשתי המשיכה.

הבוקר הוא לקח את הילדים שלו לת"ת ולפתע (תמיד הם צצים כשלא חושבים עליהם) עצר אותו שוטר תנועה חמור סבר.

אחר שביקש את הרשיונות שאל בחומרא "למה אין לכל ילד מושב מיוחד לילדים?!" ידידנו נאלם דום למול השוטר ואח"כ מלמל חרישית "ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו..."

העיקר הראשון מבין שלוש עשרה עיקרים הינו "שהקב"ה מצוי ומשגיח" וזהו כאמור לעיל חלק מהשמחה שיש לנו בזכרנו עיקר זה. יש באמתחתנו מעשה המשקף השגחה פרטית...רק צריך לפקוח את העיניים ולראות.

ספרת"ח אחד ז"ל - יש לי ידיד אחד שאני חב לו הרבה טובות, שבאותה תקופה עמדה משפחתו בקשיי פרנסה. שמחתי שבהמצאתי נתקבל ידידי לעבודה בעסק גדול.

בעת ההפניה של הבחור לעבודה, הבטחתי לבעל העסק כי אני מוסר לו אדם ישר ואמין באחריות ואפשר לסמוך עליו בעיניים עצומות על כל המשתמע בהנהלת העסק ותפקודו.

עוד באותו יום, בשעות אחר הצהריים המאוחרות קיבלתי טלפון בהול מבעל העסק שסבל רבות מגניבות של עובדים - "תגיד לי אפשר להשאיר אותו בעסק לבד עם הקופה?!" שאל בדאגה.

"על אחריותי ובעיניים עצומות" עניתי בבטחה.

תוך זמן קצר מהתחלת העבודה חש בעל העסק כי הפעם אודה ואברך את ה' אשר יעצני. אכן עובד מסור שלא מתלונן ועושה כל דבר על הצד היותר טוב. לא מתבטל מחפש איך לעזור לבעל הבית כאילו היה זה עסקו הפרטי, בקיצור, זה מה שמחפש כל בעל עסק.

כשבויעיים לאחר מכן נתבקשתי מאשתי ביום שישי בשעות הבוקר להעביר דבר מה לאותו ידיד שמתגורר בשכונה הסמוכה. נסעתי לשם וחיש קל עמדתי בפתח ביתו והעברתי לאשתו את השקית הנ"ל.

בית דין צדק ובית הוראה "זרע אמת" צדק צדק תרחף הלך אחר ב'ת ד'ז פ'ה... (מנהד'ן לב)

בית הדין לענייני ממונות | אישות | צואות | ירושות | הסכמי גרושין | קידושין | סיוע בעריכת חוזים | שלום בית

בנשיאות ובראשות אב בית הדין בד"צ "זרע אמת", בד"צ "יורה דעה", וראש כולל הוראה ודיינות "אורות חיים ומשה" אשדוד

אב"ד מקודש הרה"ג יעקב נסים עטייה שליט"א

ובהרכב הדיינים המצויינים: מרא דאתרא רמב"ש א' הרה"ג יצחק שרבאני שליט"א

ראש כולל הוראה ודיינות "חוקי ומשפטיו לישראל" הרה"ג יצחק ביטון שליט"א

הדיין המצוייין רב שכונת מקור ברוך ירושלים הרה"ג אהרון ירחי שליט"א

שעות פעילות בית הדין: בכל יום שני או רביעי בין השעות 14:30 - 18:30

באחד מסניפי בית הדין: שפת אמת 5 בית שמש / שכונת הבוכרים ירושלים / האדמו"ר מבעלז 39 אשדוד

לשאלות בענייני בית הדין פתיחת תיקים וכו' בפלאפון 054-8416719 (טלפקס: 02-9990043)

העלון יוצא לאור לעילוי נשמת האשה הכשרה המזוככת ביסורין

מרים בת מייסה ז"ל

ת.ג.צ.ב.ה.